

UDC 377

DOI: 10.34671/SCH.BSR.2019.0303.0004

ИНТЕРАКТИВНОСТТА В ИКОНОМИЧЕСКОТО ОБУЧЕНИЕ ПО ПРЕДМЕТА ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО – ФОРМИРАЩО ИЗСЛЕДВАНЕ

© 2019

Гърневска Силвия Маркова, PhD, главен асистент

Чавдарова Милена Светославова, студент

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

(4000, България, Пловдив, бул. „България“ №324, e-mail: cavdarovamilena@gmail.com)

Анотация. Знанията по икономика трудно се усвояват от учениците, именно за това в настоящата статия предлагаме интерактивни способи, за по ефективното осъществяване на икономическа подготовка в часовете по технологии и предприемачество в шести клас. Обобщава се същността на интерактивността и найната връзка с училищното обучение. Подчертава се ролята на интерактивността за изграждане на една нова образователна действителност, основана на съвместното търсене, диалог, обсъждане и намиране на решения. Очертават се характеристиките на икономическото обучение на шестокласниците, разглеждат се темите, които учениците трябва да усвоят. Представен е образователен модел за икономическо обучение, базиран на интерактивни техники. Осъществен е формиращ етап от педагогическо изследване, в който са разработени четири урочни еденици с интегрирани интерактивни способи - презентация, видеоклип и икономически канали. Описани са четири теми: „Предприемачество“; „Специализация и разпределение на труда“; „Себестойност на продуктите“; „Семеен бюджет“. За всяка тема са проследени основните педагогически процеси, анализирано е участието на учениците в интерактивните дейности, оценено е нивото на формирана икономическа подготовка по критериите усвоени знания, формираните умения, отношения, изградени качества. Направено е обобщение, че интерактивните способи имат място и роля в предметното поле на „Технологии и предприемачество“ и улесняват усвояването на икономически знания от учениците.

Ключови думи: икономическо обучение, учебен предмет технологии и предприемачество, интерактивни методи, формиращ експеримент.

INTERACTIVITY IN ECONOMIC TRAINING ON TECHNOLOGY AND ENTREPRENEURSHIP - FORMING RESEARCH

© 2019

Garnevska Silviya Markova, PhD, Chief Assistant

Chavdarova Milena Svetoslavova, student

Plovdiv University „Paisii Hilendarski“

(4000, Bulgaria, Plovdiv, bld. „Bulgaria“ №324, e-mail: cavdarovamilena@gmail.com)

Abstract. Knowledge of economics is difficult to be acquired by students, for that reason, in this article we offer interactive ways for the effective implementation of economic training in technology and entrepreneurship classes in sixth grade. It summarizes the nature of interactivity and its relation to schooling. The role of interactivity in building a new educational reality, based on shared search, dialogue, discussion and finding solution, is emphasized. The features of the economic education of the sixth graders are outlined, the topics that students need to master are discussed. An educational model for economic training based on interactive techniques is presented. A formative stage of pedagogical research has been carried out, in which four lesson units were developed with integrated interactive methods - presentation, video and economic ditches. Four topics are described: Entrepreneurship; „Specialization and division of labor“; Cost of Products; „Family budget“. The main pedagogical processes are followed for each topic, the students' participation in the interactive activities has been analyzed, the level of achieved economic preparation was assessed according to the criteria of acquired knowledge, skills, attitudes, qualities. It is summarized that interactive ways have a place and role in the subject area of Technology and Entrepreneurship and facilitate acquiring economic knowledge by students.

Keywords: economic training, technology subject and entrepreneurship, interactive methods, forming experiment.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ИКОНОМИЧЕСКОТО ОБУЧЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИИМАТЕЛСТВО - ФОРМИРОВАНИЕ ИЗСЛЕДОВАНИЕ

© 2019

Гърневска Силвия Маркова, PhD, доцент

Чавдарова Милена Светославова, студент

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

(4000, България, Пловдив, бул. „България“ №324, e-mail: cavdarovamilena@gmail.com)

Анотация. Знания в области економики трудно усвоить учащимся, поэтому в этой статье мы предлагаем интерактивные способы эффективного осуществления экономического обучения на уроках технологии и предпринимательства в шестом классе. Интерактивные способы суммируют характер интерактивности и обеспечивают актуальную связь с обучением. Подчеркивается роль интерактивности в построении новой образовательной реальности, основанной на совместном поиске, диалоге, обсуждении и решении. Изложены характеристики экономического образования шестиклассников, обсуждены темы, которые необходимо освоить учащимся. Представлена образовательная модель экономического обучения, основанная на интерактивных методах. Был проведен формирующий этап педагогического исследования, в ходе которого были разработаны четыре учебных блока с интегрированными интерактивными методами - презентация, видео и экономические каналы. Описаны четыре темы: «Предпринимательство»; «Специализация и разделение труда»; «Стоимость продукции»; «Семейный бюджет». По каждой теме отслеживались основные педагогические процессы, анализировалось участие студентов в интерактивных мероприятиях, оценивался уровень сформированной экономической подготовки по критериям продвинутых знаний, сформированных навыков, установок, качеств. Подытожено, что интерактивные способы имеют место и роль в предметной области технологии и предпринимательства и способствуют усвоению экономических знаний студентами.

Ключевые слова: экономическое обучение, технология субъекта и предпринимательства, интерактивные методы, формирующий эксперимент.

Постановка на проблема

Икономиката е една от водещите сили в света. Тя ръ-

ководи начина ни на живот, има отношение към формирането на личностните качества на човека, към соци-

алния статут на човека, към формирането на културата и възпитанието. Поради значимостта на икономическото знание, то се въвежда в училищното обучение от най-ранна възраст. Основни негови цели са изграждане на знания, умения и отношения, необходими за планиране и организиране на предприемачески дейности и придобиване на икономическа грамотност. Bartulović подчертава, че почти всяка европейска страна залага тези компетенции в националната учебна програма за всички възрасти (от предучилищна през основно училище до гимназия и университет) [10].

Счита се, че с ранното предприемаческо образование, и развитие на икономическия потенциал на учениците, ще доведе до устойчиво развитие и конкурентоспособност и растеж на националната икономика.

Икономическа подготовка в общообразователното училище у нас се осъществява в учебния предмет технологии и предприемачество. Усвояването на икономически знания и умения става в основна тема „Икономика“.

За провеждане на ефективно икономическо обучение е необходимо да се подбере подходяща методика. Затова в настоящото изследване си поставяме за цел извеждане на подходящи методически процедури, чрез които да се оптимизира икономическата подготовка на учениците в рамките на предмета Технологии и предприемачество. Насочваме се към възможностите на интерактивните техники. В статията представяме изследване на икономическата подготовка на учениците, придобита в обучението по предмета Технологии и предприемачество при използване на интерактивни методи и средства.

Интерактивността в образователния процес

Интерактивно обучение е обучение, основаващо се на взаимодействието на учениците с учебната среда, която служи като област, в която се усвоява опита [12-19]. Променя се и комуникацията между учителя и ученика като важна задача на учителя е стимулиране на активността на учениците. След като проучване на произхода на думата интерактивност на базата на интернет ресурси [20], можем да обобщим следното определение: Интерактивно обучение (от англ. interaction – взаимодействие), обучение, основаващо се на взаимодействието на учениците с учебната среда. Ученикът е пълноправен участник в учебния процес и неговия опит служи за основен източник на учебно знание. Педагогът (водител) не дава готови знания, а подбужда участниците към самостоятелно търсене на решение. В сравнение с традиционното обучение при интерактивното обучение се променя взаимодействието между педагога и ученика: активността на педагога отстъпва място на активността на учащите се, неговата задача се свежда до създаване на условия за развитие на техните инициативи.

Интерактивни са методите, основани на едновременно поучаване на знания, формирането на умения и изграждането на нагласи чрез поставянето на учениците в ситуации, в които могат да взаимодействат и след това да ги обсъждат на основата на преживяването. Интерактивните методи целят повече и по-качествени взаимни действия между самия учител и ученик. Интерактивните методи оптимизират обучението по технологии и предприемачество. Могат да се използват дискусии, ситуационни и емпирични интерактивни методи - дискусии, интерпретации, разисквания и обсъждания, брейнсторминг, синектика, различни видове игри, драматизации, симулации, изследване на случаи, решаване на казуси. Особена актуалност придобива темата сега, когато широко разпространение имат информационните технологии в обучението. Те позволяват да се създават интерактивни обучаващи програми, оказващи допълнителна помощ на учениците при усвояване на учебните програми и при развитие на познавателните им дейности. Предимствата на компютърното онгледяване Арнаутски [1] определя, като възможността да се демонстрират детайли и процеси, които са трудни за непосредствено наблюдение - много малки детайли,

елементи разположени на трудни за наблюдение места, специфични похвати и действия.

Интерактивните техники подпомагат личностното развитие на участниците на основата на съпреживяване, диалог, съвместно решаване на проблеми (анализ, търсене на алтернативи, вземане на решения). И. Ризов определя [8] интерактивното обучение като организация на процес, в който е невъзможно неучастието на ученика в колективния, взаимно допълващия се, основан на взаимодействието между всички участници.

Тодорина също подчертава необходимостта от създаване на интерактивна образователна среда [9]. Според авторката интерактивността в педагогиката може да се сведе до дидактическите методи, приложими при работа в група, където взаимодействието между партньорите е изведено на преден план. Екипната работа в обучението придобива особена актуалност. Работата в екип допринася за изграждане у учениците на другарство и взаимопомощ, на умения за самостоятелна работа, умения сами да търсят рационални решения на задачите, отговорност към себе си, към другия и обществото.

Интерактивността придава формата на съвременния образователен процес, но и отразява същността му - изграждане на една нова образователна действителност, основана на съвместното търсене, диалог, обсъждане и намиране на решения. В широкия смисъл на понятието Вълчев [3] определя „интерактивността не като конкретни техники и алгоритми, а като цялостен процес на взаимодействие между образователните актьори, при който образованието от статично, от йерархиизирано се превръща в процес, във взаимодействие, в постоянно разчупване на формите. Те водят до съвместна дейност, те определят границите на тази съвместна дейност, определят възможностите за действие и за свобода на образователните актьори.“

Характеристика на основна тема „Икономика“

Елементите на икономическото обучение в часовете по Технологии и предприемачество се базират на изисквания на Министерството на образованието и науката за приложение на икономически знания в учебното съдържание по технологии и предприемачество са отразени в новите програми, които са нормативен документ [5], [7]. Тези нормативни документи се публикуват в сайта на МОН [21] ежегодно и са общодостъпни. Важни за идентифициране на икономическа подготовка са областите на компетентност, очакваните резултати и понятия. Най-голямо отношение за придобиване на икономически знания има областта на компетентност „Инициативност и предприемчивост“ и основна тема Икономика. Темата дава възможност учениците да се запознаят и да обясняват основните форми на икономическа дейност – производство, търговия, услуги. Учи ги да разпознават по основните им белези: приходи, разходи, себестойност и цена. Запознава с елементите на различните видове бюджети (личен, семеен, фирмен). Показва значението на инициативността и предприемчивостта. Тази основна тема дава възможност учениците да научат: как да познават и разбират специализацията и разделението на труда като основни фактори за ефективността на производството на стоки и услуги; как да проучват и дават примери за специализацията на производството в региона, където живеят; как да осъществяват практическа дейност в екип с различни начини на разделение на труда; как да разпознават по основните им белези себестойност и цена на изделия и кулинарни продукти; как се изчислява себестойност и цена на изработено изделие и кулинарни продукти; как да сравняват по определени критерии (цена, качество, себестойност и др.) изделия, продукти и услуги и да правят аргументиран избор; как да познават елементите на семейния бюджет; как да разграничават и групират доходите и разходите в семейния бюджет; как да изготвят и аргументират варианти на семеен бюджет; как да определят и представят варианти на свой принос за увеличаване на доходите в семейство-

то; как да идентифицират ролята на предприемаческите ресурси в пазарното стопанство. Част от разгледаните икономически елементи на обучението се базират на централния аргумент на Шумпер [11], че най-значимата роля в икономиката е предприемачеството с нейната неразделна и вградена новаторска природа.

Учебното съдържание от основна тема „Икономика“ е основа за икономическо обучение на учениците от шести клас. В тази тема са включени следните конкретни теми, извадени от учебника по технологии и предприемачество за 6 клас на издателство „Бит и техника“ град Варна [5]:

Трудът на хората. Специализация и разделение на труда

Бизнесът и парите. Себестойност и цена на продукцията

Домашна икономика. Бюджет

Предприемачески бизнес. Предприемачество

Образователен модел за икономическо обучение, базиран на интерактивни техники. Формиращ експеримент

Разработването на настоящото изследване е свързано с разкриване възможностите за формиране на икономически компетентности в обучението по „Технологии и предприемачество“ в VI клас при преподаване на темите от раздел Икономика чрез приложение на разнообразни интерактивни методи и средства. Изследването се провежда в ОУ „Кирил и Методий“ с. Труд с 21 ученици от VI клас.

Хипотезата на настоящото изследване е, че ако бъде разработено интерактивно учебното съдържание на основата на различни ситуации, които са елементи на предприемачеството (канави, проблемни въпроси и др.) по „Технологии и предприемачество“ в VI клас, то ще бъде формирана икономическа култура у учениците на високо познавателно ниво и успеваемостта на учебното съдържание ще бъде по-голяма, което ще докаже ефективността от педагогическия експеримент.

Предмет на изследване е процесът на формиране на икономическа култура у учениците при преподаване на основна тема икономика чрез интерактивни способности в часовете по „Технологии и предприемачество“

Формиращ етап, през който премина експерименталната група, която усвоява икономически компетентности, чрез разработана методика съобразена със изискванията на МОН и базираща се на интерактивни способности – презентация, видеоклип и изработка на икономически канави.

В процеса на работа вниманието на учениците се насочва към различни задачи, чрез които обогатяват технологичните си знания и се запознават с понятията, свързани с икономиката: предприемач, инициативност, новаторство, риск, отговорност. Във хода на експеримента се проведе четири урочни единици разработени на базата на изискванията на МОН с интерактивна насоченост – „Предприемачество“; „Разпределение и специализация на труда“; „Себестойност на продукта“; „Семеен бюджет“. Всяка урочна единица бе съпроводена както с презентация, така и с специално обработен видео клип по темата базиран на виртуално обучение по предприемачество [2]. На учениците се дава възможност в процеса на работа сами да се запознаят с различни икономически способности в лицето на бизнес канави за да експериментират, и осъзнаят ролята на предприемаческите ресурси в пазарното стопанство, да разбират и оценяват ролята на предприемачите за развитието на икономиката, да описват качества на предприемачите, да проучват и разработват свои идеи за предприемаческа дейност. Участието на учениците в урочните единици и нивото на формирана икономическа подготовка бе оценено по критериите усвоени знания, формираны умения, отношения, изградени качества.

Тема „Предприемачество“

Тази тема разяснява каква е същността на предприемачеството и как се генерира предприемаческа идея.

Актуализация на знанията се осъществи чрез дискусии. Благодарение на нея учениците актуализираха знанията си и се мотивираха се за предстоящата тема. Усвояване на нови знания се осъществи чрез презентация и беседа, наблюдение – видео клип. По време на дейността учениците слушаха, гледаха клипа с изключителен интерес. Презентацията бе анимирана, което допринесе до по-голяма концентрация на учениците. Изработване на канави за оформяне на бизнес идея, се осъществи със следните материали: Работни листове А4 формат с изобразена канави за оформяне на бизнес идея, лепящи листчета. Тази дейност се проведе с помощта на презентация. Учениците се спираха на една или две възможности, които ги мотивират да станат предприемачи. Избраха своя идея за предприемач, като в центъра на работния лист, залепиха листче със своята бизнес идея. Работиха стъпка по стъпка с канавата, като на листчетата записваха своите предположения спрямо своята бизнес идея. *Заключителни дейности* се проведеха под формата на дискусия. Всеки ученик представи пред съучениците си своята оформена бизнес идея. В хода на работата не се наложиха корекции от страна на учителя. Учениците се справиха изключително добре, като идеите за бизнес бяха разнообразни и добре аргументирани.

По отношение на критерия знания, учениците в тема „Предприемачество“ показваха високо ниво на познание, свързано с основни икономически понятия – продукти, стоки, услуги. Описването и разграничаването на професии в производството и услугите се осъществи на средно ниво, тъй като при изработката на канавата за „Бизнес идея“, бе необходимо да определи само, предпочетената от него професия. По отношение на критерия умения, учениците показваха средно ниво на умение, да работи в екип, това се дължи на естеството на самата канави, всеки сам за себе си да разработи своя концепция за бъдещ бизнес. Само двама от учениците, заработиха в екип, като единия разработи идея за създаване на компютърни игри, а втория ученик, разработи идея за създаване на колекционерски фигури на тези компютърни игри. Всички ученици се представиха на високо ниво по показател – планира и довежда работата докрай, и изработиха докрай канавите си. По отношение на критерия проява на икономическо отношение, всички ученици оценяваха ролята на предприемачите за развитието на икономиката на високо ниво, както и разбраха значението на инициативността като ценност. По отношение на критерия за усвоени качества, учениците проявиха високо ниво на настойчивост и проявява творческа активност.

Тема „Специализация и разпределение на труда“

С тази тема се излагат причините за възникване на занаятите, професиите и предприятията. Разграничават се двете понятия: разпределение на труда и специализация на труда.

Актуализация на знанията се извърши чрез дискусия, по време на която, учениците вземаха участие и припомняха стари знания. Усвояването на нови знания се осъществи благодарение на предварително подготвена презентация и беседа. Проведе се дискусия за специализирани предприятия пловдивския регион, Учениците даваха правилни отговори и посочваха разнообразни предприятия. Затвърждаване на нови знания, се осъществи с помощта на презентация, наблюдение – видео клип. Учениците проявиха голям интерес към историята на главния герой. Определиха специалистите, необходими в бизнеса на Светла. Даваха предположения, какво разпределение на труда трябва да направи Светла(действащото лице във видео клипа), в бъдеще за да постигне целите на бизнеса си. Изработване на канави за специализация и разпределение на труда в бъдещи бизнес на учениците с помощта на : Работни листове А4 формат с изобразена канави за оформяне на специализацията и разпределението на труда, лепящи листчета; Презентация. Учениците си припомниха своята бизнес идея оформена от предишния урок, като в центъра на ра-

ботния лист, залепиха листче с нея. Работиха стъпка по стъпка с канавата, като записаха разпределението на труда в своята бъдеща фирма по отдели, като едновременно с това определяха специалистите необходими за съответния отдел. Записаха ги на листчетата и ги залепят на съответното място. Заклучителни дейности се проведеха по формата на дискусия, всеки ученик представи пред съучениците си своето разпределение на труда и необходимите му специалисти. С втората си изява учениците бяха по уверени в себе си.

По отношение на критерия знания, учениците в тази тема проявиха средно ниво на познаване основни икономически понятия – продукти, стоки, услуги, това е в резултат на естеството на самата канавка, в която е необходимо само да се опишат и разграничат професии в производството и услугите, с което учениците се справиха на много високо ниво. По отношение на критерия умения, учениците заработиха във висока степен в екип, обменяха непрекъснато информация, кой какви служители, ще наеме и си помагаша един на друг, затова и успяха да планират и доведат работата си докрай. По критерия *отношение* нивото бе средно, тъй като в тази урочна единица, оценяването ролята на предприемачите за развитието, както и разбирането на значението на инициативността като ценност се ограничи само до ролята на предприемача при наемането на служители. По критерия качества, нивото на усвоените качества е ниско, тъй като при изработката на канавка за „Разпределение на труда“, не бе необходимо проявата на настойчивост и творческа активност.

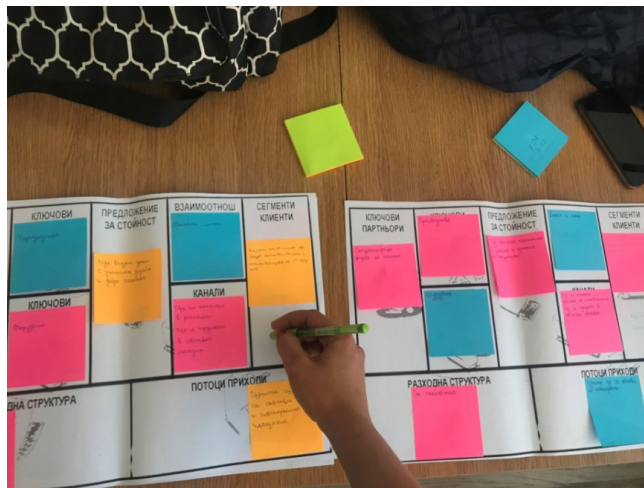
Тема „Себестойност на продуктите“

С темата се цели да се изложи формулата на бизнеса: приходи, разходи и печалба, провеждат се упражнения за определяне на себестойността на даден продукт и определянето на алтернативна цена.

Актуализация на знанията се проведе чрез дискусия, благодарение на която учениците актуализираха знанията си, чрез активното си участие успяха да си припомнят наученото от предходната година. *Усвояване на нови знания* се проведе с помощта на презентация и беседа както и дискусия. Учениците изгледаха третия клип подготвен за раздел „Икономика“ от 6 клас. В него бе показана примерна бизнес канавка на главния герой Светла. Благодарение на клипа учениците придобиха ясна представа как да попълнят своя канавка. За изработване на канавка на Бизнес модел се използваха: Работни листове А4 формат с изобразена канавка на Бизнес модел, лепящи листчета и презентация. Учениците отново си припомниха своята бизнес идея оформена от предишния урок. Работиха стъпка по стъпка с канавката, като описваха своя клиентски сегмент, даваха предложение за стойност на продуктите към клиентите си, определяха каналите за дистрибуция на своя продукт, определяха начините с които ще контактуват с клиентите, определяха структурата на приходите, които ще получат. Изброиха ключовите дейности, които ще се извършват в тяхната фирма, посочиха партньорите с които ще работят, както и ключовите ресурси, които ще са им необходими за производството на продукти. И накрая определиха структурата на разходите които са планивали да направят за да стартират свои бизнес. За заключителна дейност се проведе дискусия. Всеки ученик представи пред съучениците си своята бизнес канавка. Имаше изключително добре оформени канавки, които даваха ясна представа, как ще се оформи бизнеса, какви разходи и приходи се очакват (фигура 1).

По критерия знания учениците проявиха високо ниво на успеваемост при познаването на основни икономически понятия – продукти, стоки, услуги, дори надградиха понятия, като потребителско желание, материални ресурси, човешки ресурси. Описваха и разграничаваха професии в производството и услугите, по формата на партньори в бъдещия им бизнес. По критерия умения учениците работеха в малки екипи и успяха да планират

и доведат работата докрай. Проявиха високо ниво на успеваемост. По критерия *отношение* оценяването ролята на предприемачите за развитието на икономиката и разбира значението на инициативността като ценност, бе на средно ниво, тъй като при канавката за „Бизнес модел“, не се излиза от рамките на разработената идея. По критерия *качества* нивото на проявление на настойчивост и творческа активност се осъществи на високо равнище.

Фигура 1. Презентиране на бизнес канавка от шесто-класничка тема „Семеен бюджет“

В темата се разглеждат елементите на семейния бюджет-приходи, разходи и се стимулира генерирането на идеи от страна на учениците за принос към семейния бюджет.

Актуализация на знанията се осъществи чрез дискусия, с помощта на която учениците актуализираха знанията си от пети клас- припомниха си какво е личен бюджет и неговите елементи. Усвояването на нови знания, се осъществи с помощта на презентация, като едновременно с това се проведе като беседа така и дискусия. Изработване на канавка за Икономически принцип с помощта на следните материали: Работни листове А4 формат с изобразена канавка за създаване на семеен бюджет, лепящи листчета. С помощта на презентацията, учениците работеха стъпка по стъпка с канавката, за създаване на семеен бюджет. Определиха доходите на семейството си. Определиха разходите на семейството си. Определиха икономическия принцип на изготвяне на бюджет. За принципа на минималните разходи, изброиха кои разходи могат да се минимизират. И дадоха интересни примери за какво да се спестяват средствата. За принципа на максималните разходи, изброиха кои от доходите могат да се максимизират за да се задоволят максимално много на брой потребности. И отново дадоха посочиха своя идея за какво да се спестяват средствата. В заключителни дейности се проведе дискусия и всеки ученик представя пред съучениците си своята канавка за семеен бюджет.

По критерия знания, познаването на основни икономически понятия – продукти, стоки, услуги бе на високо ниво на усвояване, но описването и разграничаването на професии в производството и услугите, не бе необходимо за изготвянето на семеен бюджет. По критерии умения, не бе необходимо учениците да работят в екип, но планирането и довеждането на работата докрай се прояви във висока степен. Проявлението на критерия отношение спрямо показателя за оценяване на ролята на предприемачите за развитието на икономиката бе в ниска степен, но спрямо показателя за разбиране значението на инициативността като ценност се прояви във висока степен, особено при определянето на приноса за семейния бюджет. По критерия *качества*, показателя за настойчивост се прояви във висока степен, но не и по-

интерактивни технологии в обучението”, С., 2012г.

5. НиколоваТ., С. Гърневска, С. Ананиева, В. Ананиев. Учебник по Технологии и предприемачество за шести клас изд. "Бит и техника". Варна 2017.

6. Николова, Т., С. Гърневска, Ананиева С., Ананиев В. *Тетрадка по Технологии и предприемачество за шести клас* изд. "Бит и техника", Варна 2017. ISBN 978-954-9412-83-3

7. Николова, Т., С. Гърневска, С. Анианьева, В. Анианьев. Технологии и предприемачество за шести клас e-book изд. "Бит и техника", Варна, 2017

8. Ризов, И. (2008). *Итерактивни модели за развитие на личности и социални умения в началноучилищна възраст*. Варна: Съвчасние

9. Тодорина Д. Създаване на интерактивна образователна среда (теоретични и приложни аспекти В сб. "Интерактивните методи в съвременното образование", Университетско издателство „Н.Рилски“—Благоевград, 2010г

10. Bartulović P., Novosel D. : *Entrepreneurial competencies in Elementary Schools* 2014 hrcak.srce.hr/file/198616 Učenje za poduzetništvo, 2014 - hrcak.srce.hr *Entrepreneurial competencies in Elementary Schools*

11. Schumpeter, J. 2002. *The Theory of Economic Development*, Transaction Publishers, New Brunswick Management Journal, 1117, USA & London, UK

12. Сидакова Н.В. Презентация как одна из форм интерактивного обучения. Балтийский гуманитарный журнал. 2015. № 1 (10). С. 143-145.

13. Сундеева Л.А., Осадчикова Е.В. Формирование общекультурных компетенций экономистов технологиями интерактивного обучения. Карельский научный журнал. 2018. Т. 7. № 2 (23). С. 44-47.

14. Асташина Н.И., Симулёва М.В. К вопросу об использовании интерактивных методов обучения. Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2017. Т. 6. № 1 (18). С. 15-18.

16. Рябухина Е.В., Нужицина М.В. Активные и интерактивные об-

10. Гядохина Е.В., Пужоина М.В. Активные и интерактивные образовательные технологии в вузе. Карельский научный журнал. 2015. № 3 (12). С. 26-29.

17. Сысоева Е.Ю. Инновационные методы обучения в системе профессионального образования. Балтийский гуманитарный журнал. 2018. Т. 7. № 1 (22). С. 299-301.

18. Ilnatenko H.V., Ilnatenko K.V. Formation of self-dependence as a professional ly-important personality trait of a future vocational education teacher by means of case-technology. *Хуманитарни Балкански истраживања*. 2018. № 1. С. 40-42.

19. Репринцева Е.В. Деловая игра „Емкость рынка“ как метод интерактивного изучения дисциплины „Маркетинг“. Карельский научный журнал. 2017. Т. 6. № 3 (20). С. 61-64.

21. Министертво на образованието и науката, <https://www.mon.bg/bg/28>